

MAGNUS NILSSON:

DEMOKRATISKT SINNELAG I VERKLIGHETEN

I augusti ringer Mats Wingborg upp mig. Han ljuger förstås och säger att han heter något annat och att han skriver uppsats om moderaternas politik för södra Afrika. Det hela gäller en insändare om UNITA och kriget i Angola jag hade skrivit i *Gaudeamus* 1987. Han ställer några svamliga frågor som knappast skulle vara användbara på universitetet, ens på den institution som släpper igenom sådant som Kristina Boréus uppsats om högerns nätverk (den var undermålig, den nya avhandlingen har jag ännu inte läst).

Kontentan av mitt svar var att det var rätt att stödja UNITA då, men att det visade sig att Jonas Savimbi inte höll måtten när han väl fick sin demokrati och förlorade valet. Sånt händer.

Söt bok

Resultatet dyker senare upp i boken *Högerns skuld* utgiven av TLM. Wingborg skriver att jag aldrig reviderat min uppfattning trots att jag haft möjlighet som redaktör för *Timbros* tidskrift *Smedjan*. Jag är visserligen inte redaktör för *Smed-*

jan men visst har jag haft möjlighet att skriva några rader om att UNITA spårat ur och inte längre har mitt stöd. Så är det nämligen.

Boken *Högerns skuld* är nästan lite söt. 71 normalglesa små sidor och i runda slängar 35 citat. De fem författarna har alltså skrivit i snitt drygt 14 sidor var, med hjälp av ytterligare sex personer i redaktionen. Ändå finns det inget personregister. Per Ahlmarks bok *Vänstern och Tyranniet* är på drygt 270 sidor varav över åtta är personregistret.

Detta om kvantiteten. Det finns också minst en kvalitativ skillnad. Det tunna materialet måste till viss del vantolkas för att passa syftet. Moderaten Bo Siegbahn citeras ur *SvD* 1968. Han spekulerar kring i vilken mån det grekiska samhället är stabilt nog för att bära en demokrati. Citatet kommenteras av författarna "Hurvida ett land förtjänar demokrati eller inte blir (...) en definitionsfråga" (sid 29, min kursivering). Siegbahn använder dock i det citerade avsnittet inga värdeomdömen av den typen. Och så vidare – en utförlig genomgång är gjord av Kay Glans den 2 oktober i *SvD*.

Det som finns kvar av högerns skuld-börda är möjligen tystnaden och ibland otydligheten.

Högerns skuld – den svenska högern och demokratin. Anna-Lena Lodenius, Mats Ringborg m fl. TLM Special 1994.

Förhållande till arvet

Överhuvudtaget finns inga hyllningar till diktaturer av den typ som vänstern har ägnat sig åt. Detta beror inte på att högern saknar ett auktoritärt och antidemokratiskt arv, eller på att inga medlemmar eller aktiva företrädare någonsin varit omdömeslösa, utan på att högern tagit itu med detta. Att Margaretha af Ugglas och en del andra moderater talat hos Ungsvenska Klubben är naturligtvis graverande – ungefär på samma sätt som att LO lät bekosta ett porträtt av Anton Nilsson när han fyllde 100. Hade Per Ahlmarks bok handlat om nästan okända människor som blev revolutionärer vid tiden för första världskriget hade den nog inte orsakat en av de senaste tio årens mest omfattande debatter. Det hade varit inte varit upprörande, det hade varit en politisk anekdot i klass med att moderater håller anförande för folk som blev antisemiter ungefär samtidigt med Adolf Hitler.

Den moraliska skillnaden är inte vilket arv man kan tänkas ha. Schyman är inte ansvarig för stalinismen och Pol Pot. Carl Bildt kan inte ta åt sig äran för den västerländska marknadsliberalismen och demokratiska traditionen. Det som är moraliskt klandervärt eller beundransvärt är förhållningssättet till historien.

Försvarat tvångsomflyttningar

Högern har ingen Pierre Schori, ingen kramar Pinochet på bild och hyllar honom som den som bringat ordning och välstånd till Chile. Högern har ingen Bir-

gitta Dahl som av politiska skäl försvarat tvångsomflyttningar av människor och förnekat folk mord långt efter det att de blivit allmänt kända. Högern har ingen Ingvar Carlsson som entusiastiskt framhåller att diktaturer kan skapa ekonomiskt välstånd lika väl som demokratierna. Och medan Gudrun Schyman med sin bakgrund i Marxist-Leninistiska Kampförbundet accepteras som ordförande i ett riksdagsparti och tros på sitt ord när hon säger sig alltid ha varit övertygad demokrat, kommer Anders Klarström aldrig att bli ordförande i Moderaterna.

Kultursida till vänster

Den dagliga debatten har också tydligt visat skillnaderna i demokratisk övertygelse i handling. Ta som exempel några av högerns eller socialliberalismens massmedier. På Svenska Dagbladet accepterar ledningen utan vidare att kultursidan ställer sig en bra bit till vänster om tidningens linje. Artikelserien i våras om kapitalismen och marknadsekonomin dominerades av skribenter som var i grunden misstänksamma och avvisande mot marknaden. Ahlmark recenserar av en person som själv är angripen i boken.

Den nya samhällsdebattavdelningen redigeras av Anders Björnsson. Han är inte borgerlig i någon rimlig mening.

Kamrat Recensent

I Dagens Nyheter är bilden likartad. Tankar som framförs på kultursidan skulle med rätta förefalla smått sinnesjuka

på ledarsidan – till exempel att det bara beror på ideologiskt motiverad ovilja att staten inte löser arbetslösheten med hjälp av nystartade, statliga företag. TLM:s bok smeks så härligt av Stefan Jonsson i recensionen den 30 augusti.

När Timbros *Smedjan* skall skriva om Faurisson köper Timbros VD Mats Johansson in en artikel av Olof Buckard. Artikeln är förvisso mot Faurisson men tar också chansen att trampa på yttrandefriheten. Buckard är en intelligent och hårdför vänsterextremist. Klart han tar chansen att ge sig på ytterligare en sak han ogillar.

Exemplen kan mångfaldigas. Motiveringerna är ju i allmänhet att dessa personer visserligen inte har rätt politiska åsikter men att de är duktiga. I allmänhet är det också rätt. De är ofta kvalificerade personer.

Grindvaktsposter

Men motsatsen förekommer däremot inte. Tror någon att Aftonbladet skulle beställa en artikelserie om Socialismens idéer av Lorentz Lyttkens, Mattias Bengtsson och några till, med Anders Wijkman som vänsterliberi? Eller att Arbetet regelbundet skulle låta Christian Gergils skriva spaltmeter om vad han ville, inklusive litteraturhistoria och socialantropologi? Att kulturvästern någonsin skulle överge principen om att låta högerlitteratur recenseras av menings-

motståndare men själva ta hand om sina vänners böcker till vänster? Eller gå med på att det är acceptabelt att kända moderater får anställning på viktiga grindvaktsposter därför att de har goda kvalifikationer?

Nej. Självklart inte.

Vad beror då till sist skillnaden på? Beror den på att Mats Svegfors, DN:s styrelse eller Timbros Mats Johansson är korkade eller politiskt naiva? (Johansson är min chef. Om någon anser att han är politiskt naiv men att jag är för feg för att skriva detta må det vara hänt. Det är mycket man får leva med)

Liberal övertygelse

Här ser vi i stället en borgerlig, demokratisk övertygelse i verkligheten. Det är den dominerande liberala högerens övertygelse om att det finns andra synpunkter än de politiska. Och att den öppna och mångfaldiga debatten har ett värde.

Baktanken är naturligtvis att man till sist skall vinna opinionen för sin egen sak, att en öppen debatt gynnar den egna sidan. Men den övertygelsen är ju inte särskilt underlig.

Den öppna frågan är om det är sant. Det vore möjligen mer effektivt att utestänga alla med vänsteruppfattningar så gott det någonsin går. Men å andra sidan – hur ofta har ökad polarisering lett till det önskade resultatet?